

POSUDEK

na diplomovou práci Bc. Zuzany Pokorné

Sociokulturní specifika Sofie v letech 1878–1912. Změny a každodenní život nové metropole

(UHV, FF Univerzita Pardubice, Pardubice 2015, s. 116)

Bc. Zuzana Pokorná se ve své práci pokusila v interdisciplinárním pohledu zpracovat badatelsky přitažlivé téma sociokulturních a urbanistických proměn Sofie po roce 1878, tedy v době, kdy se nepříliš rozvinuté a periferní město stalo metropolí obnoveného bulharského státu. Tyto specifické podmínky, v nichž se Sofie na prahu poslední čtvrtiny 19. století nacházela, postavily kol. Pokornou před množství metodologických úskalí, spjatých zejména s problémem, jak pojmut v celkové tematické šíři optimální výběr témat, o nichž je nutné pojednat. Práce kol. Z. Pokorné nemůže být chápána jako „dějiny Sofie“ sledovaného období, a proto se diplomantka prostřednictvím několika signifikantních objektů nové výstavby příklání k širšímu popisu společenských proměn, jichž jsou vybrané budovy symbolem a na nichž lze pozorovat sociokulturní změny v nově ustanovené metropoli.

Na samém počátku tohoto posudku je tedy nutno konstatovat, že se kol. Pokorné v primárním pohledu podařilo zadané téma zpracovat odpovídajícím způsobem. Jedná se tak o promyšlenou práci, v níž autorka prokázala obeznamenost s dostupnou sekundární literaturou především bulharských autorů. Citovaná literatura se přitom netýká jen výstavby Sofie, ale zasahuje také do širšího kulturněhistorického rámce formování bulharského státu. Je však velká škoda, že diplomantka při své práci nevyužila pramennou základnu nejen sofijských archivů (zejména Státní archiv v Sofii), ale také ve větší míře dobového periodického tisku, jež by všestranně obohatily spektrum materiálů a poznatků z nich vyplývajících. Nutno konstatovat, že absence těchto zdrojů kol. Pokornou výrazně limituje v jejích badatelských postupech a tím i snižuje celkový přínos celé diplomové práce.

Kol. Pokorná své bádání chronologicky vymezuje osvobozením Sofie od osmanské nadvlády v roce 1878, přičemž ve schematizovaném nástinu přibližuje základní historické mezníky tohoto bulharského města (je otázkou, zda tento retrospektivní nástin je v konceptu práce skutečně nezbytný – snad by stačil základní nástin vývoje Sofie v průběhu 19. století). Koncovým intervalem jsou pak události roku 1912, spjaté zejména s první balkánskou válkou. Uvedený časový rámec je zcela namístě – jedná se o dobu, kdy docházelo k nejmýraznějším evropeizačním změnám do urbanistického plánu Sofie, její zástavby, infrastruktury i samotného způsobu a stylu života. Propojení urbanistických kritérií a sociokulturního života předpokládá široké spektrum témat, jež jsou v samotném výkladu analyzována pouze na základě dostupné literatury, z čehož vyplývají některé heslovité konstatace a zjednodušující konstatace. Právě soustavná práce s archivy by umožnila tuto stručnost výkladu eliminovat.

Práce je členěna do čtyř základních tematických celků, z nichž stěžejní jsou kapitoly třetí a čtvrtá. První kapitola pojednává o historickém vývoji Sofie před rokem 1878, přičemž do této kapitoly jsou vřazeny také pododdíly o osvobození v souvislosti s rusko-tureckou válkou v letech 1877–1878 a o poválečných jednáních. V druhé kapitole přistupuje diplomantka k samotnému výkladu o nové metropoli – uvádí okolnosti, za jakých došlo k realizaci záměru určit Sofii hlavním městem, a v souvislosti s celobulharským vývojem po podpisu preliminární sanstefanské mírové dohody a zejména pak po Berlínském kongresu vřazuje dění v Sofii do širších kontextů tzv. *zahraniční kulturní invaze*. Z tohoto důvodu se v této kapitole nemohla vyhnout částečně také biografickému způsobu líčení, neboť na výstavbě nového

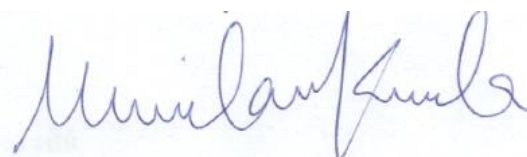
města a jeho potřebného zázemí se do značné míry podíleli zahraniční odborníci (ruští, rakouští, čeští – o nichž je stručně pojednáno ve zvláštních pododdílech, s. 32–37). V dalších částech pak kol. Pokorná zmiňuje otázku kartografického vymezení nové urbanistické struktury a s ní spjatého urbanistického plánu města (i zde by výklad jistě obohatila analýza archivních materiálů). Poslední tři oddíly této kapitoly se věnují adaptačním modelům soudobých evropských architektonických stylů, jejichž prostřednictvím měla být symbolicky uskutečněna výstavba Sofie ve smyslu moderní evropské metropole zbavené atributů osmanské minulosti. V jednotlivých pododdílech se kol. Pokorná věnuje klasicismu, historizujícím slohům a v neposlední řadě i secesi (zejména formy a východiska bulharské secese by si však zasloužily výraznější pozornost). Čtvrtá kapitola je pak snahou v podobě jakýchsi případových studií přiblížit sepětí emblematických budov sledované doby se sociokulturními změnami a procesy. Výběr těchto objektů je zcela namístě, neboť diplomantka si zvolila chrám sv. Alexandra Něvského, hotel Balgarija, sofijskou univerzitu, národní divadlo a budovu sofijského železničního nádraží. Tento výběr vytváří přirozenou souřadnici pro heterogenní popis rovněž specifík společenského, kulturního a osvětového života. Práci následně uzavírá pododdíl o napojení Sofie na pozvolna vznikající bulharskou železniční síť.

Z hlediska faktografického se diplomantka ve svém výkladu důsledně drží citované literatury, což má za následek nižší zastoupení vlastních interpretací a dedukcí. Práce je vypracována v souladu s kritérii na ni kladenými, včetně dodržení citačních pravidel, kde však lze poukázat na chyby grafické povahy zvláště v poznámkovém aparátu. Jedná se zejména o mezerníky a psaní čárek, pomlček/spojovníků, kurzivy atp. Tyto chyby svědčí o zjevné časové tísní, v níž práce vznikala. Důslednější péči by si zasloužila také stylistická stránka této práce, jež neskrývá občasné drobné neobratnosti.

Předkládanému spisu by s ohledem na povahu tématu prospěla rozsáhlejší obrazová příloha (dobové fotografie, grafy, plány a mapy), která by názorně ilustrovala specifika urbanistického a architektonického rozvoje bulharského hlavního města.

I přes tyto výtky se však jedná o spis, který lze **doporučit v obhajobě**, pro niž navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Pardubicích dne 17. ledna 2016

PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.
vedoucí diplomové práce